

HOOFDSTUK XXIII.

BENJAMIN WILLEM, GEB. 1780 OVERL. 1857, ZOON VAN JAN
BERNARD BLIJDENSTEIN EN GEERTRUIDA SCHIMMEL-
PENNINCK.

Van omstreeks 1839 tot 1845 blijkt Benjamin Willem zitting gehad te hebben in de Provinciale Staten van Overijssel, brieven van zijn kinderen naar Zwolle verzonden, wanneer hij ter bijwoning dezer vergaderingen daar vertoeft, zijn nog bewaard gebleven. Ook was hij gedurende eenige jaren lid van den Gemeenteraad van Enschede.

Bij de beoefenaars van dammen en schaken in Nederland staat Benjamin Willem thans nog bekend als een der kundigste beoefenaars dezer spelen. Van een aan het damspel gewijd tijdschrift was hij medewerker, de als het spel van de Wolf met het Schaap algemeen bekende wijze van spelen is een vinding van hem.

Ons Twentsch dialect, dat thans dreigt verloren te gaan, maar door onze voorouders in het dagelijksch leven uitsluitend gebruikt werd, had vooral de liefde der familie Blijdenstein, de leden van dit geslacht spraken in vroeger tijd steeds en velen der thans levenden spreken ook thans nog, nu het door het Hollandsch hoe langer hoe meer wordt verdrongen, dit dialect. Ik meen daarom, dat tot gedachtenis aan de taal onzer voorvaderen hier het „Twenter Brulften-leed” niet mag ontbreken, dat in 1811 door Benjamin Willem werd gedicht ter gelegenheid van het huwelijk zijner schoonzuster Geertruid ten Cate met Hendrik ten Cate O.zn. Wat de spelling betreft, volg ik hier een copie, jaren geleden geschreven door mijn Moeder, Catharina Blijden-

stein, die vermoedelijk de spelling van Benjamin Willem getrouw weergeeft:

Tweinther Brülfteleed.

Gin heidenslungels bruut ons wat,
Gin Cupido of Hymen,
Woarvan de dichters dit en dat
In 't broesig brülftleed riemen.
Virgiel zunk Roomsch, Homerus Grieksch;
Wi-j Haverstrèuts en Labbedieks.

Parnassus is met Helicon
Nen witten met nen zwatten;
Et water oet de Hengstenbron
Döt 't riem jo doar nig vlatten,
Woar Lönn'kerberg de krone spant
En Drienerbekke vleuijt duur 't land.

Nen grieksch glaans op 't tweintsch gedicht
Zol glinsteren oaverbödig ,
As op nen pi-jrok, slecht en slicht,
Grofnödig en spierdrödig
En gould of zolvren passemeint:
Wi-j kallet as wi-j 't bint eweint.

As musschen piepet musschen goed,
Nen haanen past et krääyen;
Wi-j zingt van breugem en van broed
As 't ons is anewääyen;
En of de rok al maakt den man
Wi-j trokken nö nen vrömden an.

Et vinnig oorlogsonneweër
Van rondumme oetebrokken
Hef wied en zied, kotbi-j en veër
Wat hoäl was anestokken.
Mèer zègen lig op 't Tweinther länd
Woar 't veur van leefde alleenig brändt.

Doar höld de leefde alleene 't veild
Dee 't herte kan behèeren
Duur sammen dwank, duur zööt geweid,
Dat nummes of kan wèeren.
Wat zwömp of vlög of krup of geet,
Ze hadde of hef of krig em beet.

Mot groot, o leefde, is diene macht!
 Vaak hemt zo'n lutke wiefken
 's Mans drieste en wilde en wööste kracht;
 Stil hèerscht nog 't doesse duufken,
 Wat 't snipken bits en spits nig kan,
 Duur leefde op 't herte van den man.

Meer manges spaant 't er as 't er too;
 Want mans drèègt bokse en bòorde
 En manleu mood, van toch meer zoo,
 En 't wief is riek an wòorde,
 En vake hung an 't leste woord
 En mood en hood en bokse en boord.

In hoes regeere nied noch wrok
 Noch dwaank, noch dom krakeelen.
 Dow zast, dow zost, dat wi 'k, dat wo 'k:
 Dan bëtter 't riek verdeelen;
 Hee dällenhanen in 't fabriek,
 De kökken is dien könninkriek.

Heffe moezennuste in zienen kop
 Of snorrepieperi-jen,
 Stek dit of dat em in den krop,
 Dow mos di-j bi-j em vli-jen:
 Ne zachte haand 'n drödken spint,
 En drödken, dat stief vaste bindt.

Nig onnebiegen, eege di-j
 En houlde lieke baane;
 Ne hell'ge kifkafkefferi-j
 Breg in de kroenekrane.
 In 'n duustren doolhof trê nig tool!
 Dow spöls op steilt en blindekoo!

Joa, woar de man nen bolbak is,
 Of 't wief ne hanenveëre,
 Geet 't kōārken jo den zaandweg mis,
 Wöt stroat en möllenmāre
 En dan tamee, dat zeg ik di-j,
 Nog 't hārmken met en ulk der bi-j.

Bliev' al tied met em eensgezind,
 Gin schure heelt zonder nēūdken;
 Togevvendheid en leefde spint
 En zieden gengeldrēūdken;
 Dat fiene drēūdken drille em dan
 An 't herte vaste, doar gengelt 'e an.

Duur vliet en zorge net en klòâr
 Dien hoes en hagengören
 En heilder hier en zeunig dòâr
 Te zuuv'ren en te spoàren
 En huusken net, en hertken rein!
 En paradiës vuur dienen Hein!

Gesnerk en snipsnapsnorreri-j
 Bint regtevoort beteune.
 Gin sokker op den riestenbri-j
 Met teumiggoan alleene;
 't Is wierigheid en vliet woovan
 Nen börgerschosteen rooken kan.

Mèer hee met zien piepjonge wief
 Hef hoes en hof en wère,
 Geild in den tuk en tiedverdrief
 En helm en zelm en vöre,
 En vrög, as 't in de hulle krig,
 Noà Herm in de mölle nig.

En gunk et al ees manges scheef,
 Dan treuste di-j met morgen
 Te bëttren wat te bëttren is,
 De leefde mildert zorgen,
 Bi-j morgenlecht verdwient en spook,
 Bi-j westewind nen vennerook.

Nen zwalm van 't herte en zunnenschien,
 Ne tookomst bli-j en heilder;
 Vleisch op den disch en kaapschen wien
 En Heinsken in den keilder,
 Dat kump en zog, dat licht en slöp
 En binnen 't joar alleene löp,

Zo'n diedeldeinsken kon alleen
 Nog 't heil van 't paar verhoogen,
 Zien vader oet den bek esneën,
 Met moders pikzwatte oogen;
 Mag 't wèzen 'n hänken of 'n hoon,
 En hänken, klook, en heunken schoon.

O! bi-j de lost van Moder is
 Gin wille te verglieken;
 Zo'n lèven was te Austerlitz
 Op 't puun van keizerrieken,
 An 't heufd van männige oorlogslieu,
 Den grooten, ni-jen keizer neu.

't Is hier woar eene 't lèven won,
 Dat doezend doar verleuren.
 Wo zoer most dow, Napoleon,
 Den gould'nen scepter veuren,
 En groot en arm, men weet et nig,
 Wat zorge di-j um 't herte lig.

Wat 's Krösus' schat, wat is de magt
 De glorie van nen könnink?
 O, wat is Mogols pèrlenpracht?
 't Is klättergould, mak bännink!
 Niks kump an modervreugde gliek.
 En moderherthe, en könninkriek.

Zoo glid et lèven bli-j en zacht
 Verbi-j as dinkelwater:
 Et lutke wichtertuug dat lacht
 En spölt en maakt geschater
 En dertelt um eer moders schoot
 As kuuskes um de klokke doot.

En jonges staark en mäkens sien
 As rozenknöppe blöjet,
 Den zachten glood van morgenschien
 In heildre oogen glöjet,
 De jonges vol van kracht en mood,
 De deêrnes frisch as melk en blood.

Löp 't reusken oet van toves an
 Dat doot ook 't lutke spruutken
 En 't wicht wöd maagd en junken man,
 Zög breugem zik en brudken;
 En trekt de keenderscheukes oet,
 Van toves an löp 't reusken oet.

De vrucht völt van den stam nig wied
 En de ongeveerde jongen
 Dee piept en schilpet met de tied
 As smos ère oulden zongen.
 't Schêlt hier en doar en dit en dat
 En zeukt en zeukt en weet nig wat.

Ze vleeget oet en zus of zoo
 Verwärt ze in 't houwliksnetken.
 Bol 't kump eer an, men weet nig wo
 De jonge en 't nusseldödken.
 Ze kriegt er ees den treezen van
 As 't wicht wöd maagd en 't jeunken man.

Elk met zien ander ik en paar
 Ontlok'ne rozenknöpfe
 Maakt van den Va nen Bestevaar
 En van de Moor ne Beppe.
 O, gould'ne Brulfte, brenge mee
 Den gouldnen tied van Einschede.

De bruid, ter wier eere dit Brulftenleed gedicht werd, was een zuster van Catharina ten Cate, Benjamin Willems echtgenoote; zij waren dochters van Herman ten Cate Sijbrandsz. en Maria Geertruid Hoedemaker.

De familieaanteekeningen, door dit echtpaar op hun trouwdag 7 Januari 1785 begonnen, zijn thans nog in het bezit van Mevrouw de Wed. G. M. ten Cate Hoedemaker geb. Blijdenstein te Deventer. Men vindt hier met betrekking tot onze overgrootmoeder het volgende aangeteekend:

„1786 op Vrijdag den 3 Maart, 's morgens circa 5 uur is gebooren ons eerste kind, genaamd Catharina ten Cate”.

„1803 den 9 October is getrouwd onse oudste Dogter Catharina ten Cate met Benjamin Willem Blijdenstein in de Menonieten kerk door den Weleerwaarden Heer J. H. Floh, waarover wij 's Heeren zegen hartelijk wenschen”.

Daarna is ook tot het jaar 1828, waarin de grootmoeder overlijdt, (de Grootvader was reeds in 1816 gestorven) aanteekening gehouden van de geboorte der kleinkinderen, uit dit huwelijk gesproten. De geboorte van Catharina's jongsten zoon Albert Jan Blijdenstein in 1829 is hier dus niet meer vermeld. Het blijkt, dat het oudste kind van Benjamin Willem en Catharina 20 Juli 1804 geboren, in zijn eerste levensjaar aan mazelen stierf, een dochttertje Hermina Margaretha geb. 1819 overlijdt nog in datzelfde jaar aan stuipjes. In den herfst van 1819 liggen Benjamin Willem en eenige zijner